

KINH ĐẠI BÁT-NHÃ BA-LA-MẬT-ĐA

QUYỂN 384

Phẩm 69: CÁC PHÁP BÌNH ĐẲNG (2)

Khi ấy, Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, nếu tất cả pháp đều như sự biến hóa thì các thứ được biến hóa ấy đều không có sắc thật, cũng không có thọ, tưởng, hành, thức thật; các sự biến hóa đều không có nhãn xứ thật, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ thật; các sự biến hóa đều không có sắc xứ thật, cũng không có thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ thật; các sự biến hóa đều không có nhãn giới thật, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới thật; các sự biến hóa đều không có sắc giới thật, cũng không có thanh, hương, vị, xúc, pháp giới thật; các sự biến hóa đều không có nhãn thức giới thật, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý thức giới thật; các sự biến hóa đều không có nhãn xúc thật, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc thật; các sự biến hóa đều không có các thọ do nhãn xúc làm duyên sinh ra thật, cũng không có các thọ do nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xúc làm duyên sinh ra thật; các sự biến hóa đều không có địa giới thật, cũng không có thủy, hỏa, phong, không, thức giới thật; các sự biến hóa đều không có nhân duyên thật, cũng không có đẳng vô gián duyên, sở duyên duyên, tăng thượng duyên thật; các sự biến hóa đều không có pháp từ các duyên sinh ra thật; các sự biến hóa đều không có vô minh thật, cũng không có hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sinh, lão tử, sầu bi khổ ưu não thật; các sự biến hóa đều không có pháp thế gian thật, cũng không có pháp xuất thế gian thật; các sự biến hóa đều không có pháp hữu lậu thật, cũng không có pháp vô lậu thật; các sự biến hóa đều không có pháp tạp nhiễm thật, cũng không có pháp thanh tịnh thật; các sự biến hóa đều không có luân hồi sinh tử trong năm đường thật, cũng không có giải thoát khỏi sinh tử nơi năm đường thật, tại sao Đại Bồ-tát đối với các hữu tình có việc làm của bậc Thắng sĩ?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, theo ý ông thì sao? Đại Bồ-tát ngay từ gốc hành hóa theo đạo Bồ-tát có thấy hữu tình có thể thoát khỏi các đường địa ngục, bàng sinh, quỷ giới, trời người chăng?

Thiện Hiện đáp:

–Bạch Thế Tôn, không! Bạch Thiện Thệ, không!

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, đúng vậy, đúng vậy! Các Đại Bồ-tát ngay từ gốc hành hóa theo đạo Bồ-tát chẳng thấy có hữu tình có thể thoát khỏi ba cõi. Vì sao? Này Thiện Hiện, vì các Đại Bồ-tát đối với tất cả pháp nhận thức, lãnh hội, thông đạt đều như huyễn hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có.

Cụ thọ Thiện Hiện lại bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, nếu Đại Bồ-tát đối với tất cả pháp nhận thức, lãnh hội, thông đạt đều như huyền hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có thì Đại Bồ-tát việc gì mà tu hành Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tấn, Tĩnh lự, Bát-nhã ba-la-mật-đa; vì việc gì mà tu hành bốn Tĩnh lự, bốn Vô lượng, bốn Định vô sắc; vì việc gì mà tu hành bốn Niệm trụ, bốn Chánh đoạn, bốn Thần túc, năm Căn, năm Lực, bảy chi Đăng giác, tám chi Thánh đạo; vì việc gì mà tu hành pháp môn giải thoát Không, Vô tướng, Vô nguyện; vì việc gì mà tu hành tám Giải thoát, tám Thắng xứ, chín Định thứ đệ, mười Biến xứ; vì việc gì mà tu hành tất cả pháp môn Đà-la-ni, tất cả pháp môn Tam-ma-địa; vì việc gì mà tu hành bậc Cực hỷ, bậc Ly cấu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc Pháp vân; vì việc gì mà tu hành năm loại mắt, sáu phép thần thông; vì việc gì mà tu hành mười lực của Phật, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại Từ, đại Bi, đại Hỷ, đại Xả, mười tám pháp Phật bất cộng; vì việc gì mà tu hành pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả; vì việc gì mà tu hành trí Nhất thiết, trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng; vì việc gì mà tu hành tất cả hạnh Đại Bồ-tát; vì việc gì mà tu hành quả vị Giác ngộ cao tột của chư Phật; vì việc gì mà làm nghiêm tịnh cõi Phật; vì việc gì mà đem lại sự thành tựu đầy đủ cho các hữu tình?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu các hữu tình đối với tất cả pháp có thể tự biết rõ đều như huyền hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có, thì Đại Bồ-tát chẳng phải trải qua vô số kiếp vì các hữu tình hành đạo Bồ-tát. Vì các hữu tình đối với tất cả pháp chẳng có thể tự biết đều như huyền hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có, cho nên Đại Bồ-tát mới trải qua vô số kiếp vì họ mà hành đạo Bồ-tát.

Lại nữa Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát đối với tất cả pháp chẳng biết như thật đều như huyền hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có, thì chẳng phải trải qua vô số kiếp, vì các hữu tình tu hạnh Bồ-tát, làm nghiêm tịnh cõi Phật, đem lại sự thành tựu đầy đủ cho các hữu tình; vì Đại Bồ-tát đối với tất cả pháp rõ biết như thật đều như huyền hóa, hoàn toàn chẳng phải thật có, nên trải qua vô số kiếp, vì các hữu tình tu hạnh Bồ-tát, làm nghiêm tịnh cõi Phật, đem lại sự thành tựu đầy đủ cho các hữu tình.

Bấy giờ, Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, nếu tất cả pháp như mộng, như huyền, như tiếng vang, như ảnh tượng, như bóng sáng, như dợn nắng, như sự biến hóa, như thành ảo thì các hữu tình được biến hóa trú ở chỗ nào để các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa cứu vớt khiến họ được giải thoát?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, hữu tình được biến hóa trú tại chỗ phân biệt về danh, tướng hư vọng, các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, từ chỗ phân biệt về danh, tướng hư vọng ấy mà cứu vớt khiến họ được giải thoát.

Cụ thọ Thiện Hiện lại bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, cái gì gọi là danh? Cái gì gọi là tướng?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, danh đều là khách, đều là giả lập, đều thuộc về sự nêu bày, gọi đây là sắc, đây là thọ, tưởng, hành, thức; đây là nhãn xứ, đây là nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ; đây là sắc xứ, đây là thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ; đây là nhãn giới thật, cũng không có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý giới; đây là sắc giới, đây là thanh, hương, vị, xúc, pháp giới; đây

là nhân thức giới, đây là nhĩ, tử, thiết, thân, ý thức giới; đây là nam, đây là nữ; đây là nhỏ, đây là lớn; đây là địa ngục, đây là bàng sinh, đây là quỷ giới, đây là người, đây là trời; đây là pháp thế gian, đây là pháp xuất thế gian, đây là pháp hữu lậu, đây là pháp vô lậu, đây là pháp hữu vi, đây là pháp vô vi; đây là quả Dự lưu, đây là quả Nhất lai, đây là quả Bất hoàn, đây là quả A-la-hán, đây là quả vị Độc giác, đây là tất cả hạnh Đại Bồ-tát, đây là quả vị Giác ngộ cao tột của chư Phật, đây là phàm phu, đây là Thanh văn, đây là Độc giác, đây là Bồ-tát, đây là Như Lai.

Này Thiện Hiện, tất cả danh xưng như thế đều là giả lập, vì nhằm làm rõ các nghĩa nên nêu bày các danh xưng, cho nên tất cả danh xưng đều chẳng phải thật có; các pháp hữu vi cũng chỉ có danh, do đó vô vi cũng chẳng phải là thật có.

Phàm phu ngu si ở trong ấy vọng chấp, Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, dùng phương tiện thiện xảo giáo hóa khiến họ xa lìa, nói thế này: Danh là sự phân biệt, do vọng tưởng sinh khởi, cũng là do các duyên hòa hợp giả lập. Các người chẳng nên chấp trước chúng; danh không thật có, tự tánh đều là không, chẳng phải người có trí chấp trước nơi pháp không.

Này Thiện Hiện, như thế Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, dùng phương tiện thiện xảo, vì các hữu tình thuyết giảng pháp lìa danh.

Này Thiện Hiện, đó gọi là danh. Còn cái gì gọi là tướng?

Này Thiện Hiện, tướng có hai thứ, hàng phàm phu ngu si đối với chúng luôn chấp trước. Những gì là hai? Một là sắc tướng, hai là vô sắc tướng. Thế nào là sắc tướng?

Này Thiện Hiện, các sắc hiện có, hoặc quá khứ, hoặc vị lai, hoặc hiện tại, hoặc trong, hoặc ngoài, hoặc thô, hoặc tế, hoặc kém, hoặc hơn, hoặc xa, hoặc gần, trong các pháp không đối với sát-na này, hàng phàm phu ngu si phân biệt chấp trước. Đấy gọi là sắc tướng. Thế nào là vô sắc tướng?

Này Thiện Hiện, đó là trong các pháp vô sắc hiện có, phàm phu ngu si chấp giữ lấy tướng, phân biệt, sinh các phiền não. Đó gọi là vô sắc tướng. Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, dùng phương tiện thiện xảo giáo hóa các hữu tình xa lìa hai tướng ấy; lại giáo hóa họ an trú trong cảnh giới vô tướng; tuy giáo hóa họ an trú trong cảnh giới vô tướng nhưng chẳng khiến họ rơi vào nẻo chấp hai bên cho đây là tướng, đây là vô tướng.

Này Thiện Hiện, như thế Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, dùng phương tiện thiện xảo, khiến các hữu tình xa lìa các tướng, an trú nơi cảnh giới vô tướng, nhưng không chấp trước.

Bấy giờ, Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, nếu tất cả pháp chỉ có danh tướng, những danh tướng ấy đều là giả lập, phân biệt sinh khởi, chẳng phải thật có tánh, thì tại sao Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, đối với các pháp thiện có thể tự tăng tiến, cũng có thể khiến các bậc tu tập lần lượt được viên mãn, cũng có thể an lập cho các loại hữu tình, tùy theo căn cơ, đắc quả nơi ba thừa.

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu trong các pháp có chút sự thật, chẳng phải chỉ là giả lập có danh tướng, thì Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nên đối với pháp thiện chẳng tự tăng tiến, cũng chẳng khiến người khác tăng tiến pháp thiện.

Này Thiện Hiện, vì trong các pháp không có một chút sự thật, chỉ có giả lập các danh và tướng, vì vậy, Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, lấy không

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn Bát-nhã ba-la-mật-đa, lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn Tịnh lự ba-la-mật-đa, lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn Tịnh tấn ba-la-mật-đa, lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn An nhẫn ba-la-mật-đa, lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn Tịnh giới ba-la-mật-đa, lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn Bồ thí ba-la-mật-đa; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn bốn Tịnh lự, bốn Vô lượng, bốn Định vô sắc; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn bốn Niệm trụ, bốn Chánh đoạn, bốn Thần túc, năm Căn, năm Lực, bảy chi Đăng giác, tám chi Thánh đạo; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn pháp môn giải thoát Không, Vô tướng, Vô nguyện; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn pháp không bên trong, pháp không bên ngoài, pháp không cả trong ngoài, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đối khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không nơi tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn chân như, pháp giới, pháp tánh, tánh không hư vọng, tánh chẳng đối khác, tánh bình đẳng, tánh ly sinh, pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới chẳng thể nghĩ bàn; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn Thánh đế khổ, tập, diệt, đạo; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn tám Giải thoát, tám Thắng xứ, chín Định thứ đệ, mười Biến xứ; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn tất cả pháp môn Đà-la-ni, tất cả pháp môn Tam-ma-địa; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn bậc Cực hỷ, bậc Ly cấu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc Pháp vân; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn năm loại mắt, sáu phép thần thông; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn mười lực của Phật, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại Từ, đại Bi, đại Hỷ, đại Xả, mười tám pháp Phật bất cộng; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả; lấy không tướng làm phương tiện, có thể thành tựu viên mãn trí Nhất thiết, trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng; lấy không tướng làm phương tiện cũng có thể khiến người khác thành tựu viên mãn pháp thiện.

Này Thiện Hiện, như thế vì tất cả pháp không có một chút sự thật, chỉ có giả lập các danh và tướng; các Đại Bồ-tát, đối với chúng, chẳng khởi chấp trước điên đảo, thì đối với các pháp thiện có thể tự tăng tiến, cũng có thể khiến người khác tăng tiến pháp thiện.

Lại nữa Thiện Hiện, nếu trong các pháp có pháp tướng thật đầu nhỏ như đầu sợi lông, thì Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, đối với tất cả pháp chẳng nên thấu đạt nẻo không tướng, không niệm, cũng không tác ý tánh vô lậu từ đó chứng đắc quả vị Giác ngộ cao tột, an lập hữu tình ở pháp vô lậu. Vì sao? Này Thiện Hiện, vì các pháp vô lậu đều không tướng, không niệm, không tác ý.

Này Thiện Hiện, như thế Đại Bồ-tát khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, an lập hữu tình ở pháp vô lậu, mới gọi là việc lợi tha chân thật.

Khi ấy, Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

–Bạch Thế Tôn, nếu tất cả pháp thật tánh là vô lậu, vô tướng, vô niệm, cũng không tác ý, thì vì duyên gì mà Thế Tôn từng nói thế này: Đây là pháp thế gian, đây là pháp xuất thế gian; đây là pháp hữu lậu, đây là pháp vô lậu; đây là pháp hữu vi, đây là pháp vô vi; đây là pháp hữu tội, đây là pháp vô tội; đây là pháp hữu tránh, đây là pháp vô tránh; đây là pháp lưu chuyển, đây là pháp hoàn diệt; đây là pháp cộng, đây là pháp bất cộng; đây là pháp Thanh văn, đây là pháp Độc giác; đây là pháp Bồ-tát, đây là pháp Như Lai?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, theo ý ông thì sao? Các pháp thế gian cùng với pháp tánh vô lậu, vô tướng... có khác nhau chăng?

Thiện Hiện đáp:

–Bạch Thế Tôn, không! Bạch Thiện Thệ, không!

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, theo ý ông thì sao? Pháp Thanh văn... cùng với pháp tánh vô lậu, vô tướng... có khác nhau chăng?

Thiện Hiện đáp:

–Bạch Thế Tôn, không! Bạch Thiện Thệ, không!

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, pháp thế gian... há chẳng phải chính là pháp tánh vô lậu, vô tướng, vô niệm...?

Thiện Hiện thưa:

–Bạch Thế Tôn, đúng vậy! Bạch Thiện Thệ, đúng vậy!

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, hoặc quả Dự lưu, Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, hoặc quả vị Độc giác, hoặc pháp của các Đại Bồ-tát, hoặc quả vị Giác ngộ cao tột há chẳng phải chính là pháp tánh vô lậu, vô tướng, vô niệm...?

Thiện Hiện thưa:

–Bạch Thế Tôn, đúng vậy! Bạch Thiện Thệ, đúng vậy!

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, do nhân duyên này, nên biết, tất cả pháp đều là vô tướng...

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi học tất cả pháp đều là vô tướng, vô niệm, vô tác ý, thường có thể làm tăng trưởng, phát huy đối tượng tu tập là pháp thiện, đó là Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tấn, Tĩnh lự, Bát-nhã ba-la-mật-đa; hoặc bốn Tĩnh lự, bốn Vô lượng, bốn Định vô sắc; hoặc bốn Niệm trụ, bốn Chánh đoạn, bốn Thần túc, năm Căn, năm Lực, bảy chi Đẳng giác, tám chi Thánh đạo; hoặc pháp không bên trong, pháp không bên ngoài, pháp không cả trong ngoài, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đối khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không nơi tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh; hoặc chân như, pháp giới, pháp tánh, tánh không hư vọng, tánh chẳng đối khác, tánh bình đẳng, tánh ly sinh, pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới chẳng thể nghĩ bàn; hoặc Thánh đế khổ, tập, diệt, đạo; hoặc pháp môn giải thoát Không, Vô tướng, Vô nguyện; hoặc tám Giải thoát, tám Thắng xứ, chín Định thứ đệ, mười Biến xứ; hoặc tất cả pháp môn Đà-la-ni, tất cả pháp môn Tam-ma-

địa; hoặc bậc Cực hỷ, bậc Ly cấu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc Pháp vân; hoặc năm loại mắt, sáu phép thần thông; hoặc mười lực của Phật, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, mười tám pháp Phật bất cộng; hoặc đại Từ, đại Bi, đại Hỷ, đại Xả; hoặc pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả; hoặc trí Nhất thiết, trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng. Tất cả các pháp Phật như thế đều do sự học theo nẻo vô tướng, vô niệm, vô tác ý mà luôn được tăng trưởng. Vì sao? Đây Thiện Hiện, vì Đại Bồ-tát, trừ ba pháp môn giải thoát Không, Vô tướng, Vô nguyện, không còn có pháp quan trọng nào khác phải học. Vì sao? Đây Thiện Hiện, vì ba pháp môn giải thoát ấy có thể thu giữ tất cả pháp diệu thiện. Vì sao? Đây Thiện Hiện, vì pháp môn giải thoát Không, quán tất cả pháp tự tướng đều không; pháp môn giải thoát Vô tướng quán tất cả pháp xa lìa các tướng; pháp môn giải thoát Vô nguyện quán tất cả pháp xa lìa sở nguyện. Do ba pháp môn này có thể gồm thâu tất cả pháp thiện thù thắng, nếu lìa ba pháp môn này thì pháp thiện thù thắng cần phải tu tập chẳng được sinh trưởng.

Lại nữa Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát có thể học ba pháp môn như thế, thì có thể học năm uẩn, cũng có thể học mười hai xứ, cũng có thể học mười tám giới, cũng có thể học sáu giới (đại), cũng có thể học bốn Thánh đế, cũng có thể học bốn duyên, cũng có thể học các pháp từ duyên sinh ra, cũng có thể học mười hai duyên khởi, cũng có thể học pháp không bên trong, pháp không bên ngoài, pháp không cả trong ngoài, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đối khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không nơi tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh; cũng có thể học chân như, pháp giới, pháp tánh, tánh không hư vọng, tánh chẳng đối khác, tánh bình đẳng, tánh ly sinh, pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới chẳng thể nghĩ bàn; cũng có thể học Bố thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tấn, Tĩnh lực, Bát-nhã, phương tiện thiện xảo, diệu nguyện, lực, trí ba-la-mật-đa; cũng có thể học bậc Cực hỷ, bậc Ly cấu, bậc Phát quang, bậc Diệm tuệ, bậc Cực nan thắng, bậc Hiện tiền, bậc Viễn hành, bậc Bất động, bậc Thiện tuệ, bậc Pháp vân; cũng có thể học bốn Niệm trụ, bốn Chánh đoạn, bốn Thần túc, năm Căn, năm Lực, bảy chi Đẳng giác, tám chi Thánh đạo; cũng có thể học bốn Tĩnh lực, bốn Vô lượng, bốn Định vô sắc; cũng có thể học tám Giải thoát, tám Thắng xứ, chín Định thứ đệ, mười Biến xứ; cũng có thể học tất cả pháp môn Đà-la-ni, tất cả pháp môn Tam-ma-địa; cũng có thể học năm loại mắt, sáu phép thần thông; cũng có thể học mười lực của Như Lai, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, mười tám pháp Phật bất cộng; cũng có thể học đại Từ, đại Bi, đại Hỷ, đại Xả; cũng có thể học pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả; cũng có thể học trí Nhất thiết, trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng; cũng có thể học làm nghiêm tịnh cõi Phật, đem lại sự thành tựu đầy đủ cho các hữu tình; cũng có thể học vô lượng, vô biên các pháp Phật khác.

Bấy giờ, Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, làm sao Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, có thể học năm uẩn?

Phật dạy:

–Đây Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sắc, thọ, tưởng, hành, thức là có thể học năm uẩn.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về sắc?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng của sắc, biết như thật về sự sinh của sắc, biết như thật về sự diệt của sắc, biết như thật về chân như của sắc, thì gọi là biết như thật về sắc.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng của sắc?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sắc, rất ráo trống rỗng, giống như bọt nước, tánh chẳng bền chắc, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về tướng của sắc.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sự sinh của sắc?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sắc không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ứng với pháp sinh, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sự sinh của sắc.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sự diệt của sắc?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sắc không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ứng với pháp diệt, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sự diệt của sắc.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như của sắc?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như của sắc là không sinh không diệt, không đến, không đi, không nhiễm, không tịnh, không tăng không giảm, tánh của nó thường như, chẳng hư vọng, chẳng đổi khác, cho nên gọi là chân như, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về chân như của sắc.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về thọ?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng của thọ, biết như thật về sự sinh của thọ, biết như thật về sự diệt của thọ, biết như thật về chân như của thọ, thì gọi là biết như thật về thọ.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng của thọ?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về thọ, rất ráo như ung nhọt, rất ráo như mũi tên, giống như bọt nước trôi nổi, hư nguy chẳng trụ, chóng khởi, chóng diệt, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về tướng của thọ.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sự sinh của thọ?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về thọ không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ứng với pháp sinh, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sự sinh của thọ.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sự diệt của thọ?

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về thọ không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ứng với pháp diệt, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sự diệt của thọ.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như của thọ?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như của thọ là không sinh không diệt, không đến, không đi, không nhiễm, không tịnh, không tăng không giảm, tánh của nó thường như, chẳng hư vọng, chẳng đổi khác, nên gọi là chân như, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về chân như của thọ.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về tướng?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng của tướng, biết như thật về sự sinh của tướng, biết như thật về sự diệt của tướng, biết như thật về chân như của tướng, thì gọi là biết như thật về tướng.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng của tướng?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng giống như dợn nắng, như bóng nước, chẳng thể nắm bắt được, do sự khao khát hư vọng về ái mà khởi tướng ấy, giả nêu bày là có, giả phát ra lời nói, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về tướng của tướng.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sự sinh của tướng?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ứng với pháp sinh, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sự sinh của tướng.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sự diệt của tướng?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ứng với pháp diệt, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sự diệt của tướng.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như của tướng?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như của tướng là không sinh không diệt, không đến, không đi, không nhiễm, không tịnh, không tăng không giảm, tánh của nó thường như, chẳng hư vọng, chẳng đổi khác, cho nên gọi là chân như, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về chân như của tướng.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về hành?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng của hành, biết như thật về sự sinh của hành, biết như thật về sự diệt của hành, biết như thật về chân như của hành, thì gọi là biết như thật về hành.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng của hành?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về

hành như thân cây chuối lột bỏ từng bẹ thì không còn gì cả, minh, vô minh... do các duyên tạo thành, nghiệp, phiền não... hòa hợp giả lập, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về tướng của hành.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sự sinh của hành?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về hành không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ứng với pháp sinh, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sự sinh của hành.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sự diệt của hành?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về hành không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ứng với pháp diệt, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sự diệt của hành.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như của hành?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như của hành là không sinh không diệt, không đến, không đi, không nhiễm, không tịnh, không tăng không giảm, tánh của nó thường như, chẳng hư vọng, chẳng đổi khác, cho nên gọi là chân như, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về chân như của hành.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về thức?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng của thức, biết như thật về sự sinh của thức, biết như thật về sự diệt của thức, biết như thật về chân như của thức, thì gọi là biết như thật về thức.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tướng của thức?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về thức giống như trò huyền hóa, do các duyên hòa hợp, giả nêu bày là có, thật chẳng thể nắm bắt được, giống như nhà ảo thuật hoặc đệ tử của ông ở ngã tư đường, biến hóa làm bốn loại quân lính đó là quân voi, quân ngựa, quân xe, quân bộ; hoặc lại biến hóa ra các hình sắc khác, tướng tuy có nhưng kỳ thực là không; thức cũng như thế, thật chẳng thể nắm bắt được, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về tướng của thức.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sự sinh của thức?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về thức không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ứng với pháp sinh, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sự sinh của thức.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sự diệt của thức?

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về thức không từ đâu đến, không đi về đâu; tuy không đến, không đi nhưng tương ứng với pháp diệt, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sự diệt của thức.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như của thức?

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Này Thiện Hiện, Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như của thức là không sinh không diệt, không đến, không đi, không nhiễm, không tịnh, không tăng không giảm, tánh của nó thường như, chẳng hư vọng, chẳng đổi khác, cho nên gọi là chân như, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về chân như của thức.

Lại nữa Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sắc và tự tánh của sắc là không, biết như thật về thọ và tự tánh của thọ là không, biết như thật về tưởng và tự tánh của tưởng là không, biết như thật về hành và tự tánh của hành là không, biết như thật về thức và tự tánh của thức là không, thì này Thiện Hiện, đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học năm uẩn.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học mười hai xứ?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về nhãn xứ và tự tánh của nhãn xứ là không, biết như thật về nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ và tự tánh của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ là không, biết như thật về sắc xứ và tự tánh của sắc xứ là không, biết như thật về thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ và tự tánh của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ là không, biết như thật về nội xứ và tự tánh của nội xứ là không, biết như thật về ngoại xứ và tự tánh của ngoại xứ là không, thì này Thiện Hiện, đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học mười hai xứ.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học mười tám giới?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về nhãn giới và tự tánh của nhãn giới là không, biết như thật về sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc cùng các thọ do nhãn xúc làm duyên sinh ra và tự tánh của sắc giới cho đến các thọ do nhãn xúc làm duyên sinh ra là không; biết như thật về nhĩ giới và tự tánh của nhĩ giới là không, biết như thật về thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc cùng các thọ do nhĩ xúc làm duyên sinh ra và tự tánh của thanh giới cho đến các thọ do nhĩ xúc làm duyên sinh ra là không; biết như thật về tỷ giới và tự tánh của tỷ giới là không, biết như thật về hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên sinh ra và tự tánh của hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sinh ra là không; biết như thật về thiệt giới và tự tánh của thiệt giới là không, biết như thật về vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sinh ra và tự tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sinh ra là không; biết như thật về thân giới và tự tánh của thân giới là không, biết như thật về xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sinh ra và tự tánh của xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sinh ra là không; biết như thật về ý giới và tự tánh của ý giới là không, biết như thật về pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sinh ra và tự tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sinh ra là không, thì này Thiện Hiện, đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học mười tám giới.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học sáu giới?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về địa giới và tự tánh của địa giới là không; biết như thật về thủy, hỏa, phong, không, thức giới và tự tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới là không, thì này Thiện Hiện, đó là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học sáu giới (đại).

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học bốn Thánh đế?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về Thánh đế khổ, biết như thật về Thánh đế tập, biết như thật về Thánh đế diệt, biết như thật về Thánh đế đạo, thì đó gọi là có thể học bốn Thánh đế.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về Thánh đế khổ?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về khổ là tướng bức bách, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp là sự thật và bậc Thánh: Khổ tức là chân như, chân như tức là khổ, không hai, không khác, chỉ có bậc chân Thánh là có thể biết như thật, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về Thánh đế khổ.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về Thánh đế tập?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tập là tướng sinh khởi, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp là sự thật và bậc Thánh: Tập tức là chân như, chân như tức là tập, không hai, không khác, chỉ có bậc chân Thánh là có thể biết như thật, thì này Thiện Hiện, đó là biết như thật về Thánh đế tập.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về Thánh đế diệt?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về diệt là tướng tịch tĩnh, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp là sự thật và bậc Thánh: Diệt tức là chân như, chân như tức là diệt, không hai, không khác, chỉ có bậc chân Thánh là có thể biết như thật, thì này Thiện Hiện, đó là biết như thật về Thánh đế diệt.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về Thánh đế đạo?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về đạo là tướng sinh khởi, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp là sự thật và bậc Thánh: Đạo tức là chân như, chân như tức là đạo, không hai, không khác, chỉ có bậc chân Thánh là có thể biết như thật, thì này Thiện Hiện, đó là biết như thật về Thánh đế đạo.

Này Thiện Hiện, như vậy là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học bốn Thánh đế.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học bốn duyên?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về nhân duyên, biết như thật về đấng vô gián duyên, biết như thật về sở duyên duyên, biết như thật về tăng thượng duyên thì đó gọi là có thể học bốn duyên.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về nhân duyên?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về nhân duyên là tướng chủng tử, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về nhân duyên.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về đấng vô gián duyên?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về đấng vô gián duyên là tướng khai phát, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về đấng vô gián duyên.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về sở duyên duyên?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về sở duyên duyên là tướng nhậm trì, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về sở duyên duyên.

Này Thiện Hiện, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa biết như thật về tăng thượng duyên?

Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tăng thượng duyên là tướng chẳng bị ngăn ngại, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, thì này Thiện Hiện, đó gọi là biết như thật về tăng thượng duyên.

Này Thiện Hiện, như vậy là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học bốn duyên.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học các pháp từ duyên sinh ra?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về tất cả pháp từ duyên sinh ra là chẳng sinh, chẳng diệt, chẳng đoạn, chẳng thường, chẳng một, chẳng khác, chẳng đến, chẳng đi, dứt các hý luận, bản tánh vắng lặng, thì này Thiện Hiện, đó gọi là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, có thể học các pháp từ duyên sinh ra.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học mười hai duyên khởi?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về vô minh là không sinh, không diệt, không nhiễm, không tịnh, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, biết như thật về hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sinh, lão tử, sầu bi khổ ưu não là không sinh, không diệt, không nhiễm, không tịnh, tự tánh vốn không, xa lìa hai pháp, thì này Thiện Hiện, đó gọi là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, có thể học mười hai duyên khởi.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học pháp không bên trong, pháp không bên ngoài, pháp không cả trong ngoài, pháp không không, pháp không lớn, pháp không thắng nghĩa, pháp không hữu vi, pháp không vô vi, pháp không rốt ráo, pháp không không biên giới, pháp không tản mạn, pháp không không đối khác, pháp không bản tánh, pháp không tự tướng, pháp không cộng tướng, pháp không nơi tất cả pháp, pháp không chẳng thể nắm bắt được, pháp không không tánh, pháp không tự tánh, pháp không không tánh tự tánh?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về pháp không bên trong không có tự tánh, chẳng thể nắm bắt được mà có thể an trú, biết như thật về pháp không bên ngoài cho đến pháp không không tánh tự tánh đều không có tự tánh, chẳng thể nắm bắt được mà có thể an trú, thì này Thiện Hiện, đó gọi là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, có thể học pháp không bên trong cho đến pháp không không tánh tự tánh.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thế nào là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa có thể học chân như, pháp giới, pháp tánh, tánh không hư vọng, tánh chẳng đối khác, tánh bình đẳng, tánh ly sinh, pháp định, pháp trụ, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới chẳng thể nghĩ bàn?

Phật dạy:

–Này Thiện Hiện, nếu Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, biết như thật về chân như là không hý luận, không phân biệt mà có thể an trú, biết như thật về pháp giới cho đến cảnh giới chẳng thể nghĩ bàn là không hý luận, không phân biệt mà có thể an trú, thì này Thiện Hiện, đó gọi là Đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, có thể học chân như cho đến cảnh giới chẳng thể nghĩ bàn.

